

Posudek na bakalářskou esej

Michaela Neumannová, Otcové na rodičovské dovolené. Proměna uspořádání genderových rolí. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, Praha 2009, 68 stran textu včetně příloh.

Michaela Neumannová předložila k obhajobě bakalářskou esej týkající se problematiky otců na rodičovské dovolené. Na jedné straně se jedná o téma relativně „nové“ a dosud ne příliš zpracované, zároveň však vysoce aktuální, na druhé straně jde o téma, kterému se autorka dlouhodobě věnovala, respektive opakovaně se k němu navracela. O dlouhodobém zaujetí tématem svědčí především rozsáhlý seznam použité literatury, včetně cizojazyčných titulů.

Autorka si jako téma své bakalářské práce zvolila, jak sama píše v úvodu, „proměny výkonu otcovství s užití specifikací proměny genderových rolí v rodinách s pečujícím otcem“. Jako základní cíl si vytýčila „zjistit, jak respondenti reflektují svoji každodenní realitu tj. fungování rodiny v situaci, kdy je otec na rodičovské dovolené.“ A v rámci této reflexe se soustředila na čtyři problémové roviny: 1. na důvody, které partnery vedou k tomuto uspořádání, 2. na reakce jejich rodin a okolí, 3. na rozdělení managementu domácností a 4. na reflexi tohoto netradičního modelu rodičovství očima respondentů, zejména pak na reflexi jeho výhod a nevýhod. Na pozadí těchto problémových rovin se pak pokusila odpovědět na dvě otázky: „Jaký dopad má na rodinu využitá možnost nástupu na rodičovskou dovolenou otcem a z toho vyplývající genderové uspořádání rolí mezi partnery“? A zda se „narušuje v rodinách pečujících otců genderová nerovnost rozdělení povinností nebo jen dochází k modifikaci statu quo“?

Jako těžiště výzkumného projektu zvolila Michaela Neumannová kvalitativní výzkum. Hlavní výzkumnou technikou, kterou použila, byly polostrukturované rozhovory (částečně také pozorování), přičemž vycházela z předem vypracované a opakovaně upřesňované osnovy. Pro výběr vzorku si stanovila jednoznačná kritéria a po dlouhém pátrání, kdy využila metodu „sněhové koule“, získala pro rozhovory celkem šest rodičovských párů, tedy dvanáct jednotlivých respondentů a respondentek. Ve všech případech se jednalo o Čechy a Češky, nicméně v období pro problematiku výzkumu rozhodném, část z nich pobývala v zahraničí, a to v Bruselu a Lucemburku. Pro autorku se tak naskytla původně neplánovaná možnost srovnávání výrazně odlišných kulturních prostředí.

Všechny rozhovory s respondenty autorka digitálně nahrávala na mp3 diktafon a následně přepisovala pro další práci a kódování. Přepisy nahrávek zaznamenávala pomocí programu Transcriber, který umožňuje souběžné sledování zvukového záznamu a přepisovaného textu.

V tzv. teoretické části bakalářské práce se Michaela Neumannová zabývala řadou dílčích otázek jako např. postavením otců v rodině a tzv. „novým otcovstvím, dále legislativním rámcem mateřské a rodičovské dovolené, možnostmi a podmínkami čerpání rodičovského příspěvku, postavením rodiče v práci, sociálním zabezpečením rodiny nejenom u nás, ale i v zahraničí, rodičovskou dovolenou ve vztahu k mužům, nejruznějšími reakcemi na matku živitelku a otce pečovatele, charakteristikou „nových žen“ a jejich partnerů, reflexí zisků a ztrát z pohledu žen a mužů či managementem domácích prací. Tedy širokou škálou

otázek, z nichž některé více, některé méně korespondovaly s vytýčeným výzkumným problémem.

Za stěžejní část bakalářské práce a autorčin přínos k pojednávané tematice je třeba považovat analýzu dat z realizovaných rozhovorů s respondenty a respondentkami. I když by jistě rozbor výpovědí mohl být hlubší a propracovanější, je třeba v tomto případě ocenit už samotný nesnadný sběr dat, který byl náročný nejen z časového hlediska. Vlastní analýze rozhovorů předcházela charakteristika všech šesti oslovených partnerských dvojic a jejich konkrétní situace. V této souvislosti lze jen litovat, že se autorce přes všechnu snahu nepodařilo získat pro rozhovory více respondentů. V propracovaném závěru pak Michaela Neumannová přehledně shrnula jednotlivá zjištění, ke kterým při analýze shromážděného materiálu dospěla, přičemž některé její dílčí závěry korespondují s výsledky tematicky obdobných výzkumů, realizovaných v posledních letech jinými autory (O. Nešporová, H. Maříková, J. Doválelová).

Jazyková a formální stránka bakalářské eseje je na poměrně slušné úrovni, včetně jednotně vedeného poznámkového aparátu a závěrečného seznamu literatury a použitých internetových zdrojů.

Souhrnně lze konstatovat, že Michaela Neumannová prokázala v předložené bakalářské eseji, že si dovede vytýčit výzkumný problém, že je schopna při jeho řešení postupovat odpovídajícími metodami a shromáždit potřebná data k jeho řešení. Dále potvrdila schopnost s těmito daty pracovat a formulovat odpovídající střízlivé závěry. Její bakalářská esej odpovídá požadavkům, které jsou na tento typ závěrečných studentských prací kladeny a doporučuji ji proto k obhajovacímu řízení. Navrhuji celkové hodnocení „velmi dobře“.

8. ledna 2010

Miloslava Turková